

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

לפני כבוד השופט מוחמד חאג' יחיא

התובע פלוני

ע"י ב"כ עו"ד מחמוד רבאח ועו"ד ניבין אבו מוגלי

נגד

הנתבעים 1. רונן נכבר
2. מנורה חברה לביטוח בע"מ

ע"י ב"כ עו"ד שירן וקנין

פסק דין

- 1
- 2 (1) מונחת לפניי תביעה לפסיקת פיצויים בגין נזק גוף.
- 3
- 4 (2) כעולה מחומר הראיות הקיים בתיק, התובע, יליד שנת 1966, נפגע בגופו עקב נפילה
- 5 מסולם ביום 23.3.2007 (להלן: "התאונה") באתר עבודה במרכז הארץ שבוצעו בו
- 6 עבודות שיפוצים (להלן בהתאמה: "האתר" ו-"העבודות") על-ידי הנתבע 1 (להלן:
- 7 "הנתבע"). הנתבעת 2 (להלן: "הנתבעת") הייתה במועדים הרלבנטיים לתאונה,
- 8 המבטחת של הנתבע. אין מחלוקת כי עקב פציעתו, פונה התובע לבית החולים בילינסון
- 9 ושם אושפז למשך ששה ימים, עד שחרורו ביום 29.3.2007.
- 10
- 11 (3) בין הצדדים קיימות מספר מחלוקות, אך המרכזיות שבהן: האם במועד התאונה היה
- 12 התובע עובד אצל הנתבע או כטענתו של האחרון, הוא (התובע) נכח באתר כקבלן עצמאי
- 13 (סוחר פסולת ומתכות); נסיבות התרחשות התאונה וחבות הנתבעים בנויקין; וכמובן -
- 14 נזקי התובע ואומדנם, לרבות קביעת הנכות הרפואית. בפלוגתות אלו, אדון בהן בפסק
- 15 הדין לפי סדרן.
- 16

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1

2

ראיות הצדדים

3

4 מטעם התובע הוגשה חוות דעת רפואית בתחום האורתופדיה, של ד"ר ר' סרחאן, מיום

5 5.10.2011. כמו כן, הוגשו מטעמו תצהירי עדות ראשית והעידו במשפט התובע עצמו,

6 אשתו, שני אחיו (להלן בהתאמה: "ס"ו ו-"נ") ועד נוסף (להלן: "מ").

7

8 מטעם הנתבעים הוגשה חוות דעת רפואית בתחום האורתופדיה, של ד"ר מ' לבני, מיום

9 3.8.2015. כמו כן, הוגשו תצהירי עדות של הנתבע ושל חברו (להלן: "ג").

10

דיון והכרעה

11

12 (6) לאחר שעיינתי במכלול החומר הקיים בתיק, שמעתי את עדויות עדי הצדדים והתרשמתי

13 מהן, וכן לאחר שנתתי את דעתי לטענות הצדדים, הגעתי לכלל דעה כי דין התביעה

14 להתקבל וכי אומדן נזקי התובע יהיה כפי שיפורט בהמשך.

15

מערכת היחסים בין התובע לבין הנתבע במועד התאונה

16

17 (7) התובע טוען בין השאר, כי נפגע בגופו כאשר נפל מסולם גבוה בזמן עבודתו אצל הנתבע

18 כעובד בניין. הנתבעים טוענים מנגד, בין השאר, כי התובע לא היה בזמן התאונה עובד

19 אצל הנתבע וכי בעת הימצאותו באתר כאמור, הוא נכח לשם איסוף פסולת בנייה וסחר

20 בה ובמתכות.

21

22 (8) לאחר שנתתי את דעתי לטענות הצדדים והתרשמתי מעדויותיהם, בעיקר עדות התובע

23 מזה ועדות הנתבע מזה, סבורני כי גרסת התובע לפיה בעת התאונה הוא היה עובד אצל

24 הנתבע (בין הצדדים התקיימו יחסי עובד-מעביד), היא גרסה מסתברת והגיונית יותר

25 מגרסת הנתבע.

26

27

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

9) ראשית: גרסת התובע בנדון, מלבד שדבריו הותירו רושם אמין, היא נתמכת בעדויות נוספות שלא מצאתי לפקפק במהימנות שלהן לעניין זה (ראו: סעיף 3 בתצהיר של מ'; סעיף 9 בתצהיר של נ'; סעיפים 4 ו-8 בתצהיר של אשת התובע). כפי שעולה מהעדויות המוזכרות, התובע היה אף עובד ותיק אצל הנתבע וההיכרות ביניהם היא מספר שנים מלפני התאונה.

10) התובע הסביר בעדותו במשפט לעניין טיב היחסים עם הנתבע, אשר קשורה בטבורה גם לזמינות העבודות שהיה נוטל הנתבע¹, כלהלן:

ש. אני מבינה שעבדת עם עוד כל מיני אנשים אחרים?
ת. בזמן שאין עבודה אתו (הכוונה לנתבע - ההוספה שלי מ.ח.י), יש עבודה אצלם אז אני הולך לעבוד. כשמתחיל להיות אצלו עבודה אני חוזר אליו לעבוד אתו.
ש. כלומר אתה יכול ללכת, לי לדוגמא יש חבר קבלן של עבודות, באים אליו חברה מחברון שעושים לו עבודות אתה יכול לעבוד יום אחד במקום אחר, יום אחד אצל משהו אחר וזה אתה מחליט?
ת. כן זה בסדר. בזמן שאני מסיים את העבודה אצל הבוס שלי ויש לי זמן הייתי הולך למישהו אחר.
ש. לפני שנייה אמרת ושים לב, אתה נשבע בפני ביהמ"ש ואמרת כשאין לרונן עבודה, אני הולך למי שאני רוצה?
ת. אם אין אצל רונן עבודה ואני עד עכשיו אני אומר את זה, במקום שאני ילך לישון בבית הזדמן לי עבודה, אני אלך לעבוד. בזמן שהבוס שלי מתקשר אליו אני חוזר אליו. אפילו אם אני אצל אחר ורונן מתקשר אני חוזר אליו"

(ההוספה וההדגשות אינן במקור)

11) שנית: טענת הנתבעים לפיה התובע נכח באתר כסוחר עצמאי של מתכות או פסולת בנייה מבוססת על עדות הנתבע וחברו, וגם הפנו הנתבעים לעניין זה למכתב של הנתבע מיום 26.10.2006² (להלן: "המכתב"). לאחר שנתתי את דעתי לטענה זו, לא מצאתי בה ממש.

¹ עדות התובע: שורות 25-36, עמוד 10
² נפסח ב' לתצהיר של הנתבע

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

- 12) התובע, אשר שלל באופן ברור, הוא³ וגם עדין⁴ גרסה זו של הנתבעים, הסביר כי המכתב
האמור ודומיו, היה מוציא הנתבע עבורו בהיותו תושב הרשות הפלסטינית, על מנת
שיוכל לבקש ולהנפיק היתר עבודה בישראל⁵. בדיון לפני הסביר התובע בזו הלשון:
"סוחר אין לי קבלן בניין שהוא רשום במס, כדי שיוציא לי היתר עבודה. זה הסיבה.
אין לי קבלן בניין שירשום אותי ולכן הוצאתי רישיון של סוחר" (שורות 22-24, עמוד
10)⁶.
- 13) לפי עדות הנתבע במשפט, התובע ביקש ממנו "לעזור לו בקבלת אישור כניסה לישראל
כסוחר מתכות וכאלה ופסולת" (שורה 20, עמוד 29), שכן לא יוכל התובע לקבל אישור
ללא מכתב כזה. עוד הסביר הנתבע כי המכתב האמור "לא תופס" אם אין לתובע את
החשבונית. בהקשר אחרון זה, כוונת הנתבע בעדותו היא לחשבונית מיום 22.1.2007
שהוצגה לו במהלך דיון ההוכחות (להלן: "החשבונית")⁷.
- 14) מדובר בחשבונית שהוצאה לתובע, על-ידי הנתבע, וכעולה ממנה רכש התובע מהנתבע
חומרי בניין, חלונות אלומיניום משומשים, שאריות אריחי קרמיקה וגם פסולת מתכת,
הכל תמורת 1,155 ₪.
- 15) ואולם, מעדות הנתבע במשפט עולה כי בין התובע לבינו לא היו העברות כספיות תמורת
רכישת פסולת בנייה או מתכות. כאשר נשאל: "חוק מזה שהוא קנה ממך פסולת בניין
?", השיב: "הוא לא קנה ממני אף פעם", והוסיף: "כמו שהקולגה שלי אמר מביאים
אותם הם מבקשים יש לך אלומיניום, כבלים לחשמל, צינורות נחושת יש לך באתר,
באים ולוקחים". בהמשך, עת נשאל הנתבע: "אף פעם לא שילם לך כסף עבור זה?",
הוא השיב באופן החלטי: "לא. אף אחד מהם לא משלם לי" (שורות 33-36, עמוד 26;
שורה 1, עמוד 27).

³ עדות התובע: שורות 5-6, עמוד 10

⁴ ראו גם: סעיף 6 בתצהיר של אשת התובע; סעיף 4 בתצהיר של ס'; שורות 4-5, עמוד 16
בעדות של ס'

⁵ סעיף 3 בתצהיר התובע

⁶ ראו גם: שורות 5-6, עמוד 10 בעדות התובע

⁷ ראו החלטה בדיון מיום 20.12.2018 (עמוד 33 בפרוטוקול); עותק של החשבונית הוגש לתיק
בית המשפט ביום 24.12.2018

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1

2 (16 למעשה, ניסיון הנתבע להסביר, תוך שהוא מפנה לדברי העד מטעמו ג', כי התובע היה
3 מגיע עם קבוצות פועלים והוא עצמו (התובע) לא היה מקבל שכר אלא את פסולת הבנייה
4 והמתכות - לא רק שאין בה לסייע לנתבעים, אלא שבכל מקרה יש בה לחזק את גרסת
5 התובע לפיה הוא עבד אצל הנתבע, על כל המשתמע מכך. דומה כי סוגיית השכר ואופן
6 תשלומו (באמצעות פסולת בנייה, מתכות או כסף במזומן), היא סוגיה נפרדת שאין בה
7 לגרוע מקיומם של יחסי עובד-מעביד כפי שנטען בנסיבות העניין.

8

9 (17 לפי עדות ג', בהתייחסו לתובע: "מכיוון שאני מתעסק בשיפוצים ומפרק ברזלים
10 ואלומיניום חוטי חשמל למינהם, מזה ... התפרנס", ובהמשך הסביר: "לא הייתי משלם
11 לו אלא נותן לו את הפסולת במתנה" (שורות 29-31, עמוד 23).

12

13 (18 לא זו בלבד, יש ליתן את הדעת גם לגרסת הנתבע שהוצגה כשנתיים וחצי לאחר הגשת
14 התביעה. בסעיף 10 בתצהירו מיום 6.7.2014⁸, הוא שלל באופן מוחלט קיומם של כל
15 יחסי עובד-מעביד עם התובע, וכלשונו: "אני רוצה להדגיש כי התובע...לא היה עובד
16 שלי מעולם. אני הכרתי את התובע כסוחר עצמאי של פסולת בנייה ו/או פסולת
17 מתכות מאתרי בנייה. לעניין זה רצ"ב אישור ערוך בידי (שצורף ע"י התובע לבקשתו
18 מיום 16.5.2013) ממנו עולה כי כל יחסי מול התובע הסתכמו בכך שהתובע רכש
19 ממקומות בהם עבדתי פסולת מתכת ופסולת בנייה- הא ותו לא" (ההדגשה בקו תחתון
20 היא במקור).

21

22 (19 ברם, נראה כי גרסה זו אינה עולה בקנה אחד עם גרסתו המאוחרת יותר. בתצהיר עדות
23 ראשית שלו (מיום 1.7.2018) עולה כי כן קיימת היכרות בינו לבין התובע מאתרי בנייה
24 שונים "בהם עבד יחד עם עובדים נוספים תושבי הרשות הפלשתינאית אשר הייתי
25 בקשר עימם" (סעיף 5).

26

⁸ (התצהיר הוגש בתמיכה לבקשה לביטול פסק דין שניתן בהעדר הגנה

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

20) הגרסה משנת 2014 אף לא עולה בקנה אחד עם עדות הנתבע במשפט, שממנה עולה כי התובע כן עבד בעבר אצל הנתבע, כי אם לדבריו "עם קבוצות"⁹.

3

4 "ש. הוא עבד אצלך פעם?
5 ת. ראיתי אותו בכל מיני מקומות, אתרים, בא עם קבוצות.
6 ש. הוא היה אצלך חלק מקבוצה שהעסקת אותה פעם?
7 ת. אתה יוצר קשר עם טייח, בנאי והוא בא עם קבוצה של אנשים.
8 ש. הוא בא עם קבוצה שעבדה אצלך?
9 ת. עשו לי עבודות בעבר"

10

21) מכאן נראה כי גרסת הנתבע שבה הוא "מרחיק" את עצמו, כביכול, מכובעו כמעביד של התובע, אינה מבוססת ולא משכנעת. יותר מזה, ממכלול החומר הראיתי עולה, כי התזה של התובע שלפיה המכתב והחשבונית אשר הוציא הנתבע, אינם משקפים את המציאות ואלה נועדו רק כדי לאפשר הנפקת היתר עבודה בישראל, היא מסתברת והגיונית יותר.

15

22) שלישית: התובע העיד במשפט, בין השאר: כי עת נפגע, נכח הנתבע באתר (שורות 34-33, עמוד 9); כי הנתבע היה במרחק "שבין דוכן העדים לבין הכיסא של השופט" (שורות 1-2, עמוד 13); כי הנתבע הזמין את האמבולנס (שורה 1, עמוד 10); כי הנתבע נכח בבית החולים וגם מסר כסף לאחיו של התובע (שורות 1-3, עמוד 10).

20

23) נ', אחיו של התובע, אישר בעדותו במשפט כי הנתבע נכח בבית החולים (שורות 1-2, עמוד 19). ס', אחיו השני של התובע, העיד בסעיף 2 בתצהירו מיום 1.5.2018, כי עת היו בבית החולים, מסר לו הנתבע סך 1,000 ₪ כדי להעבירם לאשת התובע, שכן סכום זה הוא "יתרת חשבון של ו'..." (סעיף 2). עדות זו של ס', שנתמכת בעדות אשתו של התובע בתצהירה מיום 1.5.2018 (סעיף 5), לא נסתרה בדיון.

26

24) בעדות הנתבע בתצהירו מיום 1.7.2018, נטען שהוא לא ראה את התאונה "הנטענת" ולא ראה כיצד התרחשה (סעיף 11). מעדותו במשפט, עלה כי נכח באתר בעת התרחשות התאונה, כי אם לדבריו הוא לא ראה כיצד קרתה; לפי עדותו: "אני יצאתי החוצה, חזרתי

⁹ עדות הנתבע: שורות 24-35, עמוד 26

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

ראיתי אותו על הרצפה אין לי מושג מה הוא עשה ואיך הוא נפל, לא הייתי שמה..."
שורות 26-27, עמוד 30).

(25) בנוסף, הנתבע אישר כי היה בבית החולים "בהמשך היום" (שורה 16, עמוד 25), וגם אישר כי מסר סך 1,000 ₪ לאחיו של התובע; לדבריו: "נתתי את הסכום של 1,000 ₪ מתוך אצילות נפש, ראיתי שהוא שוכב ללא הכרה באו כל המשפחה אמרתי שיהיה להם כסף לשווארמה" (שורות 1-4, עמוד 30). נ' העיד בתצהירו כי הנתבע ביקר את התובע בבית החולים מספר פעמים (סעיף 7) ואף הודיעו: "אם יהיה חסר לו משהוא תודיע לי".

(26) שתי העובדות האחרונות (הנוכחות בבית החולים למצער פעם אחת, וגם מסירת סך 1,000 ₪), אינן מוזכרות בתצהיר עדות ראשית של הנתבע.

(27) כזכור, הנתבע הוא הגורם שהוציא את נייר הזמנת העבודה שבו פורטו העבודות המוזמנות והתמחור שלהן (מיום 19.3.2007)¹⁰ וגם נכח באתר באותו יום. קיים יסוד סביר להניח שנוכחותו באתר ביום הראשון דווקא, נועדה ליתן הוראות והנחיות לעובדים, ביניהם התובע, לשם ביצוע העבודות שהוזמנו, פיקוח עליהם ועוד. אין מחלוקת כי הנתבע הוא מי שסיפק את הציוד לעובדים.

(28) התנהגות הנתבע כאמור, מחזקת את המסקנה כי הוא היה מעבידו של התובע. בנוסף, התנהגותו לאחר התאונה, ללא ספק, יכולה לנבוע גם מרצון טוב שלו לסייע למפר בעת מצוקה וגם מאצילות נפש. חרף זאת, ממכלול התמונה המצטיירת מחומר הראיות, נראה כי מעשי הנתבע מצביעים דווקא על עומק מערכת היחסים וההיכרות שהייתה קיימת בין הצדדים, ויש בה להסביר כי הנתבע, בזמן אמת, לא התנער מאחריותו המינימלית כמעביד לדאוג לשלום העובד שלו לאחר קרות התאונה, גם אם אז, בדומה להיום, לא ראה כי הייתה כל התרשלות מצדו כמעביד.

¹⁰ צורף כנספח א' לתצהיר של הנתבע

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

29 רביעית: אם לא די בכל האמור, הרי התובע העיד בתצהירו כי עבד בעבודות שיפוצים
(סעיף 2). באותו יום שבו אירעה התאונה, הוא רצה "לשייף" את הקירות כדי שיהיו
חלקים על מנת לצבוע אותם (שורה 29, עמוד 8). אשתו של התובע העידה במשפט כי
"הוא עובד בצבעי, צבע, הוא גם בבניין"¹¹. עדויות אלו לא נסתרו על-ידי הנתבעים.

30 כפי שעולה מנייר הזמנת עבודה, העבודות שהוזמנו כללו עבודות בנייה של מחיצת גבס,
עבודות אינסטלציה, עבודות צבע של הקירות וגם עבודות חשמל, הכל כמפורט באותו
נייר.

31 עולה אם כן, כי טיב העיסוק של התובע מצד אחד, טיב העבודות שהוזמנו לביצוע באתר
מצד שני, מחזק את התמונה הכוללת שלפיה התובע נכח באתר כעובד לצורך ביצוע
העבודות המוזמנות, ותו לא.

סיכום ביניים

32 גרסת הנתבע, בניגוד לגרסת התובע שהותירה רושם אמין, אינה תואמת את המציאות.
גרסת הנתבע אינה עולה בקנה אחד עם חומר הראיות, ויש לומר כי ממכלול התמונה
המצטיירת, ניסיונו של הנתבע להרחיק את עצמו מפובעו כמעביד של התובע בזמן קרות
התאונה, דינו להידחות.

33 אוסיף ואעיר, כי בהינתן פערי הכוחות והמעמדות בין העובד לבין המעביד, פערים
שמטבע הדברים הם מובנים בתוך מערכת יחסים כגון-דא, דומה כי התנערות המעביד
מעצם קיומם של יחסי עובד-מעביד בנסיבות אלו, היא בלשון המעטה, מעשה שאינו
ראוי. מוטב היה לו לא היה מכחיש הנתבע את קיומם של יחסי עובד-מעביד בנסיבות
העניין וכי היה מתמקד בהתמודדות עם יתר הפלוגתות האמתיות שבהליך, במקום להציג
גרסה שאינה משקפת את המציאות כהווייתה, ואידך זיל גמור.

¹¹ עדות אשתו של התובע: שורה 13, עמוד 14; ראו גם: עדות ט' בסעיף 4 בתצהיר; עדות נ'
בסעיף 9 בתצהירו

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1 (34) לאחר כל אלה, נקבע בזאת כי במועד התרחשות התאונה, התובע עבד אצל הנתבע
2 וביניהם התקיימו יחסי עובד-מעביד.

3

4

נסיבות התאונה וחבות הנתבעים

5

6 (35) בעוד טוען התובע כי הוא נפגע בעת שנפל מסולם גבוה, מכחישים הנתבעים גרסה דנן,
7 לרבות גובה הסולם ותכלית העלייה עליו, וכן טוענים כי בכל מקרה, נושא הנתבע
8 ברשלנות תורמת באופן משמעותי להתרחשות אירוע התאונה.

9

10 (36) לפי גרסת התובע בתצהירו מיום 1.5.2018 (סעיף 4):

11

12 "הנני להצהיר כי ביום 23/3/06 עבדתי באתר בניה שהיה בניהול
13 ובאחריות מר רונן נכבר, שהוא הבעלים של רן בניה ושיפוצים, ובזמן
14 עבודתי באתר בו ביצענו שיפוצים, ובמהלך ביצוע עבודות צבע, נפלתי
15 מסולם אשר לפי הזכור לי היה של כ- 8-10 שלבים ובגובה של למעלה מ-
16 3 מטרים באתר העבודה...; התאונה אירעה בעת שרונן נכב במקום ומבלי
17 שסיפק לי קסדה ו/או כל אמצעי בטיחות לעבודה עם סולם לרבות הדרכה
18 לעבודה עם סולם גבוהה"

19

20 (37) בדיון לפניי, הסביר התובע, בין השאר, כי עלה על הסולם כדי "לשייף" את הקירות על
21 מנת שיהיו חלקים ולאחר מכן לצבוע אותם. התובע דחה את הגרסה לפיה הוא עלה על
22 הסולם על מנת לפרק מנורה (שורות 25-35, עמוד 8). עוד לפי עדותו, הוא היה צריך
23 להגיע לגובה "4.40 מטר", שכן לדבריו: "אני הייתי מושיט את היד שלי ובקושי הייתי
24 מגיע לתקרה" (שורה 35, עמוד 8). לשם כך עמד התובע, כך לפי גרסתו, על הקצה
25 (הקודקוד) של הסולם והושיט את ידו (שורה 1, עמוד 9; ראו גם: שורה 9, עמוד 9).

26

27 (38) אשר לתיאור הסולם, העיד התובע כי מדובר בסולם "של שניים. (של קודקוד)", בצבע
28 אדום בהיר, וגובהו מעל שלושה מטרים (שורות 1-10, עמוד 9). גובהו של התובע הוא
29 כ- 1.60 מטרים (שורה 11, עמוד 9).

30

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 12-02-26843 פלוני נ' נכבר ואח'

- 39) מנגד, בתצהירו של הנתבע מיום 1.7.2018 העיד, כי "ביום התאונה הגיע התובע בכוחות עצמו כדי לראות ציוד אשר פורק בחנות הנ"ל. לא ראיתי את התאונה הנטענת ולא ראיתי כיצד התרחשה" (סעיף 11). ביחס לציוד שהיה באתר, העיד הנתבע בתצהירו: "נקטתי באמצעים הדרושים, באופן סביר בכל הנוגע לקיומו של אתר שיפוצים מתוחזק כראוי, וכי כל ציוד העבודה במקום היה תקין, מתוחזק כראוי, במצב מצוין וללא כל סיכון לשימוש בו" (סעיף 13), וככל שהתובע "אכן נפל מהסולם", כך לגישת הנתבע, "המדובר ברשלנות שלו וככל הנראה תוצאה של איבוד שיווי משקל שגרם לתאונה" (סעיף 14). הנתבע לא ציין בתצהירו כל פרט אודות הסולם.
- 40) בעדותו במשפט, שב הנתבע והעיד כי לא ראה את הנפילה אלא נכנס לאחר שהתרחשה (שורה 14, עמוד 25). עוד העיד כי ביום התאונה: "התחלנו את העבודה, עוד לא היה כלום. גם לא ידעתי מה הולך לקרוא, להיכנס חשמלאים, אנשי גבס" (שורות 29-30, עמוד 25). לדבריו: "זה היה יום הראשון, בדר"כ זה התארגנות, אם היה ציוד של הקניון, כי זה קניון קטן" (שורה 36, עמוד 25).
- 41) אשר לתיאור הסולם, הכחיש הנתבע את גובה הסולם כפי שתיאר התובע. לדבריו: "הסולם היה הסולם של 5 שלבים ולא 4.5 מטר כמו שהוא אמר, זה האינדיקציה היחידה של התקרה. 5 שלבים של בנאדם מביא אותך 2-3 מטר אולי. זה לא קניון ממש אלא פסאז' כניסה לבניין שבה יש כמה חנויות" (שורות 15-17, עמוד 26). בהמשך העיד: "סולם היה 4 שלבים תקין אין עליו" (שורה 1, עמוד 31).
- 42) לאחר שעיינתי בחומר שהונח לפניי ושקללתי את עדויות הצדדים והראיות שהציגו, גם כאן, סבורני כי גרסת התובע סבירה והגיונית יותר מגרסת הנתבע.
- 43) ובכן, השאלה שלפניי אינה תקינות הסולם. בהקשר זה לא נטענה טענה מפורשת, ובכל מקרה לא הניח התובע תשתית מוכחת להעדר תקינותו של הסולם. לדידי, השאלה היא אחרת, לפיה, גם בהינתן תקינות הסולם, האם התרשל הנתבע בכך שלא דאג לסביבת עבודה בטוחה לשלומו ולגופו של התובע עת ידע כי עבודות שהטיל עליו כוללת עלייה ועבודה מעל סולם גבוה.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1

2 (44) מקובלת עליי טענת הנתבע לפיה דובר ביום העבודה הראשון. ברם, אין בידי לקבל את
3 גרסתו לפיה לא ידע באותו יום "מה הולך לקרוא" (שורה 29, עמוד 25), או כלשונו
4 בהמשך עדותו: "לא באתי ליום עבודה" (שורה 33, עמוד 30).

5

6 (45) הנתבע כבר החזיק נייר הזמנת עבודה (מיום 19.3.2007), שהוכן על-ידו וכלל פירוט של
7 העבודות אשר הוזמנו והתמחור שלו לכל אחת ואחת מהן. מכאן, חזקה שהנתבע ידע
8 היטב מבעוד מועד מה הן העבודות אשר עתיד כי תבוצענה באתר כבר ביום הראשון, מה
9 הציוד הנדרש ומי הפועלים הנדרשים. סביר מאוד להניח כי הנתבע אף ביקר באתר עובר
10 ליום התאונה, ולו כדי להתרשם וליתן הצעת מחיר למזמין העבודה.

11

12 (46) יותר מזה, אם וככל שיש ממש בגרסת הנתבע לפיה דובר ביום הראשון וזה היה לשם
13 "התארגנות" (שורה 36, עמוד 25) ולא לעבודה (שורה 33, עמוד 30), דומה כי גרסה זו
14 אינה עולה בקנה אחד עם טענתו המרכזית בהליך שלפיה התובע נכח באתר כסוחר פסולת
15 בנייה. לוגית, סביר כי מלאכתו של סוחר הפסולת מתחילה לאחר שמתחילות להתבצע
16 עבודות הבנייה ולא להיפך. תשובת הנתבע בעדותו בנושא זה, היא ספקולטיבית ואינה
17 מניחה את הדעת.

18

19 "ש. אני מפנה אותך לסעיף 11 תקרא אותו. אתה טוען שהייתם רק ביום
20 הראשון באותו אתר וציינת ש... הגיע על מנת לסגור ציוד שרק פורק איך
21 זה מסתדר?
22 ת. לא יכול להגיד לך בגדול, אבל יכול להיות מצב שבעל הנכס, הנכס עבר
23 ידיים, אז מן הסתם יש דברים שמפורקים, אתה לא נכנס לנכס נקי לגמרי,
24 יש דברים מפורקים"¹²

25

26 (47) אשר לאירוע התאונה עצמו, העיד הנתבע: "אני יצאתי החוצה, חזרתי ראיתי אותו על
27 הרצפה אין לי מושג מה הוא עשה ואיך הוא נפל, לא הייתי שמה" (שורות 26-27,
28 עמוד 30), וגם הוסיף: "יכול להיות שהוא חיפש דולרים בתקרה". גרסה זו של הנתבע
29 וגם הטעם שהציג, מעוררים קושי של ממש. כאמור, הנתבע הוא הגורם שהכין את נייר

¹² (עדות הנתבע: שורות 21-24, עמוד 30

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

- 1 הזמנת העבודה וסיפק את הציוד. הוא נכח באתר ביום הראשון כדי ליתן הוראות ולפקח
2 על העבודות המבוצעות. כמו כן, כמופיע בנייר הזמנת העבודה, משך העבודות המתוכנן
3 הוא כארבעה ימים, מכאן נראה כי נוכחותו באתר הייתה בעלת חשיבות רבה.
4
- 5 (48) נוכח מעמדו דלעיל של הנתבע, חשיבות נוכחותו באתר במועד הרלבנטי לתאונה ובהינתן
6 עצם נוכחותו, אף אם אקבל את גרסתו לפיה הוא לא ראה את התובע נופל מעל הסולם,
7 לא נראה בעיניי סביר והגיוני שהנתבע לא טרח לברר מיד מה אירע לתובע וכיצד נפל.
8
- 9 (49) כאשר נשאל אם הסולם שמעליו נפל התובע הוא שלו, השיב בהתחלה: "אני מניח. אני
10 לא זוכר" (שורה 34, עמוד 25), בהמשך עדותו הוא ידע לתאר את גובה הסולם (שורות
11 17-15, עמוד 26; שורה 1, עמוד 31) וחשוב מכל, עת נשאל אם הסולם היה תקין, הוא
12 השיב: "גם היום אם תבוא הסולם תקין" (שורות 2-3, עמוד 31), ללמדך שהסולם
13 הרלבנטי ככל הנראה עודנו בשימוש הנתבע. בהקשר אחרון זה, לא צורפה על-ידי הנתבע
14 כל ראיה אשר לצורתו וגובהו של הסולם.
15
- 16 (50) יוצא אם כן, כי התובע עלה על הסולם לצורך הכנה לעבודות צבע. אשר לגובהו של
17 הסולם, גרסתו העקבית¹³ של התובע לפיה מדובר בגובה של כשלושה מטרים, לא נסתרה
18 אף שנראה כי היה בידי הנתבע די והותר זמן להציג את תמונת הסולם ומידותיו, מקל
19 וחומר אם הוא עדיין מחזיק בו. אציין כי במסמך אשפוז בבית החולים, מיום 23.3.2007
20 בשעה 19:22, כבר נרשמה גרסה ראשונית: "בן 40, ביום קבלתו דווח כי נפל מגובה כ
21 3 מטר. פרטי האירוע אינם ברורים".
22
- 23 (51) יותר מזה, גם מגרסת הנתבע עצמו עולה כי לא מדובר בסולם נמוך. לגישתו:
24 "האינדיקציה היחידה של התקרה. 5 שלבים של בנאדם מביא אותך 2-3 מטר אולי.
25 זה לא קניון ממש אלא פסאז' כניסה לבניין שבה יש כמה חנויות" (שורות 17-15, עמוד
26 26). בהמשך העיד: "סולם היה 4 שלבים תקין אין עליו" (שורה 1, עמוד 31). כאמור,

¹³ (סעיף 5 בכתב התביעה המקורי (הוגש ביום 21.2.2012); סעיף 5 בכתב התביעה המתוקן (הוגש ביום 12.3.2015); סעיף 7 בתחשיב הנזק מטעמו (הוגש ביום 17.4.2017); סעיף 4 בתצהיר עדות ראשית מיום 1.5.2018)

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

- 1 הנתבע לא הציג כל תמונה של הסולם שלו, מה גם שניתן להתרשם מעדותו כי לא מדובר
2 בתקרה רגילה כבחדר מגורים קלאסי, אלא ב-"סאדז' כניסה" במרכז מסחרי. על כן, גרסת
3 התובע ממנה עולה כי גובה התקרה הוא מעל כארבעה מטרים, היא סבירה והגיונית יותר.
4
- 5 (52) בתקנות הבטיחות בעבודה (עבודה בגובה), התשס"ז-2007 (להלן: "תקנות הבטיחות
6 בעבודה"), הוגדרה עבודה בגובה כ-"כל עבודה, לרבות גישה למקום עבודה, שבשלה
7 עלול עובד ליפול לעומק העולה על 2 מטרים...".
8
- 9 (53) בהתאם לתקנות הבטיחות בעבודה לעניין עבודה בגובה על סולמות, קובעת תקנה 23
10 שעניינה "שימוש בצידוד להגנה מפני נפילה בעבודה על סולם", כלהלן:
11
- 12 "מבצע יוודא כי לא יעבוד עובד בגובה על סולם אלא אם כן התקיימו בו
13 כל אלה:
14 (1) הוא מאובטח ברתמת בטיחות תקינה, מושלמת ומותאמת
15 למידותיו;
16 (2) הוא מאובטח במערכת לבלימת נפילה, המתאימה לאופי העבודה
17 המבוצעת;
18 (3) מערכת בלימת הנפילה מעוגנת לחלק יציב;
19 (4) הוא חובש קובע מגן, ונועל נעלי בטיחות עם סוליות מיוחדות נגד
20 החלקה"
21 (ההדגשה אינה במקור)
22
- 23 (54) כפי שעולה מהוראה דנן, וביישום שלה במקרה שלפניי, בהינתן העובדה לפיה מדובר
24 בעבודה בגובה כארבעה מטרים להכנת תקרה לקראת עבודות צבע, וכי גובה הסולם הוא
25 כשלושה מטרים, היה על הנתבע לוודא שהתובע "לא יעבוד" אלא בהתקיים, בין היתר:
26 "קובע מגן" (קסדה תקנית מתאימה); רתמת בטיחות תקינה; אבטחת העובד במערכת
27 לבלימת נפילה שמעוגנת לחלק יציב.
28
- 29 (55) דומה כי אמצעי מיגון אלה, ובעיקר, המנויים בסעיפים (1)-(3) לעיל, היה בהם להגן על
30 התובע גם מפני נפילה בשל חוסר שיווי משקל (ראו והשוו: סעיף 14 בתצהיר של
31 הנתבע). לפי מסמכי בית החולים, בפרט, המסמך של המחלקה הנורוכירורגית מיום
32 26.3.2007, נרשם כי עקב נפילתו, נפגע התובע בגבו וגם נמצאו קונטוזיות במוח.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1

2 (56) התובע העיד בתצהירו (סעיף 4) וגם במשפט, כי הנתבע לא סיפק לו קסדה או כל אמצעי
3 בטיחות לעבודה עם סולם. אמנם התובע העיד כי הוא מכיר את העבודה, לרבות העבודה
4 עם סולם וכי לא נזקק להדרכה בנושא (שורות 16-30, עמוד 9), עת נשאל: "זאת אומרת
5 שאתה לא נהגת לחגור את עצמך, או מבקש פיגום?", הוא השיב: "אני לא ביקשתי,
6 בגלל שאין והוא לא היה נותן לי את המנהל שלי לקשור את עצמי מבחינה בטיחותית
7 או לשים קסדה על הראש". מבחינת התובע: "3 מטרים ו-4 מטרים זה גובה נמוך, כי
8 אני רגיל לזה" (שורה 32, עמוד 9).

9

10 (57) הנתבע מצדו לא הראה כי הדריך את התובע בדבר ביצוע העבודה באופן בטיחותי. לא
11 הראה כי סיפק קסדה או כל אמצעי מיגון אחר להגנה מפני נפילה, הן לתובע או לכל עובד
12 אחר באתר. הנתבע גם לא הראה כי וידא או פיקח שהתובע לא יעבוד ככל שאמצעים
13 אלה לא קיימים. אם לא די בכך, הנתבע גם לא הראה ולא הוכיח כי הציע לתובע מה
14 מאמצעי המיגון האמורים וזה סירב להשתמש באמצעי מיגון כזה או אחר, בין בשל
15 יהירות או להט העבודה של העובד ובין בשל רשלנות שלו. טענת הנתבע בתצהירו (סעיף
16 13) לפיה הוא נקט באמצעים הדרושים ובאופן סביר לתחזק כראוי את אתר העבודה,
17 טענה זו הועלתה באופן כללי וללא תימוכין.

18

19 (58) מעביד אחראי להבטיח סביבת עבודה בטוחה לעובדיו, לרבות מתן הדרכה מתאימה,
20 אספקת ציוד תקין ובטיחותי וכן אמצעי מיגון נאותים ומתאימים לטיב העבודה ורמת
21 הסיכונים שנשקפת ממנה. במקרה לפנינו, סיכון הנפילה מגובה מעל סולם, הוא סיכון
22 אשר המעביד יכל לצפות אותו ולמנוע אותו מבעוד מועד באמצעות נקיטת אמצעי זהירות
23 סבירים כקבוע בתקנות הבטיחות בעבודה, מה גם שהמעביד יכל בנסיבות העניין לצפות
24 גם מעשה רשלני של העובד.

25

26 ראו והשוו עם הפסיקה הענפה בנושא זה: ע"א 707/79 וינר את טיקו נ' סימון אמסלם,
27 פ"ד לה (2) 209 (1980); ע"א 655/80 מפעלי קרור בצפון בע"מ נ' אסתר מרציאנו, פ"ד
28 לו (2) 592 (1982); ע"א 688/79 נימר יזבק נ' מונעים קוביטי, פ"ד לו (1) 785 (1982);
29 ע"א 662/89 מדינת ישראל נ' אנטון קרבון, פ"ד מה (2) 593 (1991); ע"א 371/90 חמוד

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

סובחי נ' רכבת ישראל, פ"ד מז(3) 345 (1993); ע"א 5425/97 עיריית קרית מוצקין נ'
נטליה דביר, פ"ד נג(3) 172 (1999).

(59) בנסיבות העניין גם לא מצאתי בחומר הראיות, וממילא לא הוכח על-ידי הנתבע, כי
התקיים מה מהסייגים שבתקנה 24 בתקנות הבטיחות בעבודה, לעניין שימוש בסולמות.
לפי סעיף קטן (א) בתקנה האמורה:

"ניתן לבצע את הפעולות המפורטות להלן גם בלא קיום תקנות 23(1) עד
(3) במקרים אלה:

(1) טיפוס בסולם שאינו קבוע שגובהו עד 6 מטרים, למעבר בין
מפלסים שונים;

(2) טיפוס בסולם וביצוע עבודות שאינן ממושכות או מאומצות או
שאינן מחייבות את הטיית גוף האדם באופן שיגרום לו אבדן
שיווי משקל, בסולם שגובהו עד 4.5 מטרים"

(60) כאמור, לא דובר על מעבר בין מפלסים וגם לא דובר על עבודה שאינה מאומצת או שמא
לא מחייבת הטיית הגוף. כעולה מעדות התובע, הוא עמד על הקצה של הסולם כדי
לשיוף את הקיר כהכנה לצביעה, ולדבריו: "אני הייתי מושיט את היד שלי ובקושי
הייתי מגיע לתקרה" (שורות 34-35, עמוד 8; שורה 1, עמוד 9; שורה 9, עמוד 9). ברי
אם כן, כי מדובר בעבודה שמטבעה מחייבת מאמץ פיזי והטיית הגוף. מה גם שעמידה
על הקצה של הסולם בנסיבות אלו, ספק אם היא עומדת גם בהוראת תקנה 22 בתקנות
האמורות. בכל מקרה, המעביד לא סיפק קסדה לתובע.

(61) בהינתן מערכת היחסים בין הצדדים, חב המעביד אפוא בחובת זהירות מושגית כלפי
העובד [ראו והשוו: ע"א 477/85 אפרים בוארון נ' עיריית נתניה, פ"ד מב(1) 415
(1988)], ומשהוכח בענייננו כי העובד (התובע) פעל כדרישת המעביד (הנתבע) לבצע
עבודת צבע של הקירות, על כל הנגזר מכך מבחינת עבודות הכנה (כגון "שיוף"),
והמעביד נכח באתר ופיקח על הנעשה בו, הרי המעביד גם חב בחובת זהירות קונקרטית
כלפי התובע.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

62) הנתבע לא נקט בנסיבות העניין באמצעי הזהירות המתאימים כדי להגן על התובע מפני נפילה אף שידע כי עבודתו תכלול עבודה בגובה מעל סולם. הנתבע לא סיפק לתובע אמצעי מיגון מתאימים כמפורט לעיל, ובכך הוא התרשל כלפיו.

63) לא מצאתי בנסיבות העניין מקום להטיל על העובד אשם תורם כלשהו. לא אחת נפסק, כי לא תוטל אחריות על העובד הנפגע בשל אשם תורם "אלא במקרים ברורים, בהם אשמו של העובד כגורם לתאונה בולט לעין" [ראו והשוו: ע"א 663/88 יהודה שירזיאן נ' לבידי אשקלון בע"מ, פ"ד מז(3) 225, 232 (1993); ראו והשוו גם: ע"א 5850/10 חברת דפרון בע"מ נ' עזבון המנוח יבגני גולובין, מיום 15.4.2012].

64) המבחן לבחינת האשם התורם, הוא מבחן האשמה המוסרית, במובן זה שבית המשפט מציב את מעשי הרשלנות של המזיק ושל הניזוק, זה מול זה, כדי להשוות ולהעריך, מבחינת האשמה המוסרית, את מידתם ומשקלם של מעשיו ומחדליו של כל צד. כפי שנקבע, "מידת האשמה המוסרית עולה בעיקר מתוך בחינת התנהגותם של הנוגעים בדבר במקרה הקונקרטי, אשר נדון לפני בית המשפט, אם כי לעתים ייזקק בית המשפט למבחן חיצוני, המפנה אל רמתו של האדם הסביר" [ע"א 417/81 מלון רמדה שלום נ' אליהו אמסלם, פ"ד לח(1) 72 (1984)]. בחינה דנן אינה עניין שבמדע המדויק והיא כוללת בתוכה את "הצודק והנכון" בעיני בית המשפט בנסיבות המקרה [ע"א 5850/10 חברת דפרון בע"מ נ' עזבון המנוח יבגני גולובין, מיום 15.4.2012].

65) התאונה אירעה בשעה שהנתבע נכח באתר, סיפק ציוד, נתן הוראות אך מבלי שיספק אמצעי מיגון, מבלי שיוודא שימוש באמצעים כאלה ואף מבלי שיציע אותם לעובד. בנסיבות אלו, גם אם התרשל העובד במידת מה ותרם לתאונה בשל יהירות מסוימת מצדו או להט העבודה, אין די בכך כדי להצדיק את חיובו ברשלנות תורמת. לא אחת נקבע כי "במקרה שמדובר בתאונת עבודה, אשר בה נפגע עובד, יש לדקדק דווקא עם המעביד בכל הנוגע להטלת האחריות לתאונה ולהקל במידה רבה עם העובד בייחוס רשלנותו, שגרמה או שתרמה לתאונה" [ע"א 1815/09 סופריוור כבלים בע"מ נ' שמעון אלבוז, מיום 27.12.2020].

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

66) על-יסוד האמור, משהוכח בין היתר כי הנתבע התרשל כלפי התובע, חב הנתבע - וכנובע מכך המבטחת שלו - לפצות את התובע בגין נזקיו עקב אירוע הנפילה מושא התובענה.

הנכות הרפואית

67) מטעם התובע הוגשה חוות דעת רפואית מיום 5.10.2011, של ד"ר סרחאן, ולפיה נקבעו לתובע נכות רפואית צמיתה בשיעור 10%, לפי הוראת סעיף 37(7)(א) בתקנות הביטוח הלאומי (קביעת דרגת נכות לנפגעי עבודה), התשט"ז-1956 (להלן: "התקנות"), בגין ההגבלה בטווח תנועה של עמוד השדרה המותני. כמו כן, נקבעה נכות נוספת בשיעור 5% לפי סעיף 37(8)(א) בתקנות האמורות בגין שבר של גוף חוליה שהתרפא. המומחה מטעם התובע גם קבע נכויות זמניות בשיעור 100% למשך שלושה חודשים לאחר התאונה, ולאחר מכן, בשיעור 30% למשך שלושה חודשים נוספים.

68) אעיר כי המומחה מטעם התובע המליץ בסוף חוות דעתו על מינוי מומחה רפואי נוסף בתחום הנזירולוגיה נוכח הפגיעה בראשו של התובע. ברם, לא הוגשה כל חוות דעת רפואית מטעם התובע בתחום רפואי זה, ולכן לא ניתנה הדעת לקיומה של כל נכות בתחום הנזירולוגי.

69) מטעם הנתבעים, הוגשה חוות דעת רפואית נגדית, מיום 3.8.2015, של ד"ר ליבני, ולפיה נגרמה לתובע נכות צמיתה בשיעור 5% עקב השבר הדחוס בחוליה, זאת לפי סעיף 37(8)(א) בתקנות. כמו כן, המומחה מטעם הנתבעים מצא כי היו קיימות נכויות זמניות אצל התובע, בשיעור 100% למשך ששה שבועות ובשיעור 50% למשך ששה שבועות נוספים.

70) נוכח הפער בין חוות הדעת הרפואיות שהגישו הצדדים ובחינת מצבו הרפואי של התובע, מינה בית המשפט ביום 30.10.2015 מומחה רפואי מטעמו, פרופ' נ' פייזר (להלן: "המומחה").

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

- 1 לאחר שבדק את התובע ביום 28.7.2016, נתן המומחה את חוות דעתו הרפואית ביום
2 12.8.2016. לפני המומחה, התלונן התובע בגין כאבים בגב וברגליים, בירך ובשוק. כמו
3 כן, הוא התלונן לפניו שהוא מתעייף מהר בהליכה ונופל, וכי לא נוטל תרופות לכאבים.
4
- 5 בבדיקתו, נראה התובע הולך בעזרת מקל הליכה אחוז ביד ימין. מתלבש ומתפשט באופן
6 עצמאי וכי תנועות הכתפיים סימטריות. עוד נמצא בבדיקתו, כי קיימת רגישות לניקוש
7 עמוד השדרה העליון וגם הגבלה מזערית בתנועות עמוד השדרה המותני. נמצא כי הכוח
8 הגס ברגליים הוא תקין, כולל עמידה על עקבים ובהונות. עוד נמצאה תחושה רגילה
9 ברגליים. בצילום עמוד השדרה המותני, נמצא שבר דחיסה של חוליה L1 עם הנמכה של
10 כשליש בגובה הקיר הקדמי. בצילום עמוד השדרה הצווארי לא נמצאה עדות לשבר או
11 תזוזה.
12
- 13 המומחה קבע כי נותרה אצל התובע נכות צמיתה בשיעור 5% לפי סעיף 37(7)(א)
14 בתקנות, בגין ההגבלה המזערית בתנועות עמוד השדרה המותני, וכן נכות בשיעור 5%
15 לפי סעיף 37(8)(א) בגין השבר בדחיסה של חוליה L1 עם אובדן כשליש מגובה הקיר
16 הקדמי של החוליה. בחוות הדעת הרפואית אין התייחסות לנכות זמנית כלשהי.
17
- 18 מומחי הצדדים לא העידו במשפט. בנוסף, המומחה מטעם בית המשפט לא הוזמן על-
19 ידי מי מהצדדים כדי להעיד ביחס לחוות דעתו הרפואית. הצדדים גם לא הציגו חומר
20 רפואי משכנע בעניינו של התובע שיש בו להצדיק סטייה ממסקנותיו של המומחה. מכאן,
21 אין אלא לקבל את ממצאיו ומסקנותיו של המומחה הרפואי מטעם בית המשפט, ולכן
22 נקבע בזאת כי הנכות הרפואית הצמיתה של התובע, היא בשיעור משוקלל 9.75%.
23
- 24 אשר לנכות הזמנית, זולת חוות הדעה הרפואית מטעמו, לא הציג התובע חומר רפואי או
25 אחר שיכול להעיד על משך תקופת ההחלמה שלו לאחר התאונה. גרסת אשתו בתצהירה
26 לפיה הוא לא עבד משך שש שנים (סעיף 13), אין לה תימוכין אובייקטיביים משכנעים
27 (כגון: מסמכים רפואיים וכו'). מנגד, הנתבעים לא ביקשו לחקור את מומחה התובע
28 לעניין הנכות הזמנית. כך או אחרת, גם מומחה הנתבעים הכיר בקיומן של נכויות זמניות,
29 כי אם לתקופות קצרות יותר.
30

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

76) על-יסוד האמור, באיזון בין קביעות מומחי הצדדים ובשים לב לטיב פגיעת התובע (שגם
נפגע בראשו כאמור אך לא נקבעה נכות), מעמיד בזאת את נכותו הזמנית על שיעור 100%
למשך חודשיים ועל שיעור 50% למשך חודשיים נוספים.

77) בשולי פרק זה ולמען הסדר הטוב אעיר, כי שאלת נכותו התפקודית של התובע לא קיבלה
ביטוי בכתב סיכומיו כפרק נפרד סדור, זאת לעומת כתב סיכומי הנתבעים (סעיף 55
ואילך). ההיבט התפקודי, אם כן, יידון בהרחבה במסגרת הדיון בשאלת בגריעה מכושר
ההשתכרות.

אומדן נזקי התובע

כאב וסבל

78) התובע עותר לפיצוי בראש נזק זה בסך 150,000 ₪, בעוד הנתבעים מציעים פיצוי בגובה
20,000 ₪.

79) בהינתן טיב הפגיעה הגופנית בתובע ונסיבות התאונה, תקופת האשפוז, משך תקופת
ההחלמה, שיעור נכותו הרפואית הצמיתה ומשך נכויותיו הזמניות ושיעורן, וכן בהתחשב
בגילו במועד התאונה (בן 41) - נפסק בזאת פיצוי בראש נזק זה בסך 50,000 ₪.

גריעה מכושר ההשתכרות

80) התובע טוען בין השאר, כי התאונה פגעה בתפקודו ובכושר השתכרותו. הוא עותר
לפסיקת פיצוי בסך כחצי מיליון ₪ בגין תקופת העבר וסך דומה עבור העתיד. הנתבעים
טוענים מנגד, בין השאר, כי לא נותרה אצל התובע נכות תפקודית עקב התאונה וכי בכל
מקרה, מדובר בנכות רפואית מזערית. הנתבעים מציעים בכתב סיכומיהם פיצוי מצרפי
בגובה 6,000 ₪ בראש נזק זה, עבור העבר והעתיד.

81) התובע הרחיב בתצהיר עדות ראשית שלו לעניין מצבו הרפואי לאחר התאונה זאת
בהשוואה למצב זה שקדם לה. לדבריו, סמוך לאחר התאונה והאשפוז, הוא סבל
מחולשות בגפיו, היה זקוק לתמיכה במעברים, לא יציב בעמידה ובהליכה וחש לעיתים

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

1 מעט בלבול, ולכן היה זקוק לעזרה רבה בביצוע המשימות השוטפות. לדבריו, עובר
2 לתאונה הוא לא סבל מבעיות רפואיות שדומות לאלו אשר מהן הוא סובל כיום. בין היתר,
3 התובע סובל היום מסחרחורות, מתהלך בעזרת מקל, סובל מכאבים בראש, מחוסר שיווי
4 משקל, זקוק לסיוע בנייד, מתעייף ומרגיש כאבים בעת הליכה ממושכת או עליית
5 מדרגות.

6
7 עוד לפי תצהירו, הוא לא מצליח לשוב לשגרת חייו, ובעיקר, לא מצליח לשוב למעגל (82)
8 העבודה בתחום העיסוק שבו עבד (בנייה ושיפוצים), שכן יכולותיו למאמצים פיזיים
9 נגרעו. הוא מתקשה להתכופף, מתקשה לשאת דברים ולטפס על סולמות.

10
11 עיקר עדות התובע באשר לפגיעה התפקודית, נתמך בעדות אשתו בתצהירה (סעיף 9 (83)
12 ואילך), עדותו של מ' בתצהירו (סעיף 8) וגם עדותו של נ' בתצהירו (סעיף 10 ואילך).
13 עדויות העדים, לא הופרכו באופן ממשי ומשכנע בחקירותיהם הנגדיות.

14
15 כפי שעולה מחומר הראיות, התובע היה עובד כפיים. עבודות בנייה ושיפוצים, מטבען, (84)
16 הן עבודות שדורשות מאמץ גופני-פיזי מובהק (עמידה, ישיבה, הרמת משאות וחומרים,
17 טיפוס על סולמות וכו'). הנה כי כן, הפגיעה באיבר כה מרכזי בגוף (הגב), היא בעלת
18 השפעה על עיסוק התובע. אשר לתלונות התובע בגין סחרחורות, חוסר שיווי משקל
19 וכאבי ראש - התובע לא צירף חוות דעת נוירולוגית חרף המלצת המומחה מטעמו, ולכן
20 אין בידי לקבל טענות אלו ולקבוע ממצאים רפואיים בנדון.

21
22 לאור האמור, בהעדר דיון ממוקד ומבחין בכתב סיכומיו של התובע בין שיעור הנכות (85)
23 הרפואית לבין שיעור הנכות התפקודית מצד אחד, בהעדר דיון ברור ומבחין בין אלו לבין
24 שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות מצד שני, ומצד שלישי, בהעדר ראיות נגדיות אחרות
25 שהן ברורות ומשכנעות שלפיהן שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות הוא פחות משיעור
26 הנכות הרפואית, אניח כי קיימת הלימה מלאה בין שיעורים אלה [ראו והשוו: ע"א
27 4946/06, צל דוד נ' אליהו חברה לביטוח בע"מ, מיום 31.1.2008]. על כן, ובהינתן טיב
28 עיסוקו של התובע, נקבע בזאת כי שיעור הגריעה מכושר ההשתכרות הוא 9.75%. בהקשר
29 זה אזכיר כי קביעת שיעור הנכות התפקודית ושיעור הגריעה מכושר ההשתכרות, הוא

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

בליבת שיקול הדעת של בית המשפט [ראו והשוו: ע"א 426/17 פלוני נ' פלונית, מיום
21.12.2017].

(86) אשר לבסיס השכר: נטען על-ידי התובע כי שכרו היומי עמד על סך 350 ₪ (סעיף 18
בתצהיר). גרסה זו נתמכת בעדות מ' בתצהירו (סעיף 5) וגם בעדות נ' בתצהירו (סעיף 9).
לעדויות אלו נמצא חיזוק בעדות הנתבע במשפט אשר אישר כי כיום הוא משלם לפועל
מקצועי סך שנע בין 350 ₪ לבין 450 ₪ (שורות 33-36, עמוד 31).

"ש. 3,300. אתה לא יכול להגיד לנו היום כמה שילמת לפועל מקצועי
שעבר אצלך בשנת 2007.
ת. לא זוכר.
ש. היום כמה אתה משלם?
ת. בין 350-450"

(87) התובע לא הוכיח מה היה היקף משרתו אצל הנתבע, בכלל זה, האם היה עובד חודש
שלם, חלק ממנו וכו'. בהקשר זה, שכרו של התובע היה יומי. מנגד, כפי שעולה מעדות
התובע במשפט, הוא היה זמין לקריאות "הבוס" שלו, או כלשונו: "בזמן שהבוס שלי
מתקשר אליו אני חוזר אליו. אפילו אם אני אצל אחר ורונן מתקשר אני חוזר אליו"
(שורות 34-35, עמוד 10). על-יסוד זאת, אניח כי פרנסתו העיקרית של התובע הייתה
מעבודתו אצל הנתבע. אשר להכנסות נוספות, התובע לא הניח לפני בית המשפט כל
תשתית ראייתית שהיא מבוססת ומשכנעת בנדון. מכאן, לדידי, יש ממש בעתירת התובע
לפיה בסיס שכרו יחושב לפי סך 7,000 ₪.

(88) אובדן שכר בעבר: התובע עותר בראש נזק זה לפסיקת פיצוי בסך של כחצי מיליון ₪.
עסקינן בנזק מיוחד שטעון הוכחה בראיות ממשיות. טענת אשתו של התובע לפיה התובע
שב לעבודה רק לאחר שש שנים מהתאונה, כאמור, אינה נתמכת בראיות משכנעות. יותר
מזה, התובע לא הניח לפני בית המשפט תשתית ראייתית ביחס לאובדן ההכנסה בתקופת
העבר, הגם שעסקינן של תקופה בת שנים-עשרה שנים (!). לדידי, הפיצוי המגיע לתובע
בראש נזק הוא אך ובלבד ביחס לתקופה שבה נקבעו לו נכויות זמניות, ולעניין זה אניח
כי במשך כל אותה תקופה התובע לא שב למעגל העבודה.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

89) בראש נזק זה, אם כן, נפסק לתובע פיצוי בסך (מעוגל) 35,100 ₪ שמשקף אובדן שכר חודשי בסך 7,000 ₪ (סך 8,600 ₪ משוערך להיום), במשך ארבעה חודשים ובצירוף ריבית מאמצע התקופה. אין בכתב סיכומי התובע כל התייחסות לרכיב הזכויות הסוציאליות.

90) גריעה מכושד ההשתכרות: נפסק בזאת פיצוי לתובע בסך (מעוגל) 79,300 ₪. הסכום האמור משקף בסיס שכר 7,000 ₪ (סך 8,600 ₪ משוערך להיום), שיעור גריעה מכושד ההשתכרות 9.75% וכן מקדם היוון מתאים עד גיל 62. גם כאן, אין בכתב סיכומי התובע התייחסות לרכיב הזכויות הסוציאליות. כמו כן, אין בכתב סיכומיו כל התייחסות לגיל הפרישה בשטחי הרשות הפלסטינית. מכאן, נקבע גיל הפרישה על-בסיסו יחושב רכיב זה, עד גיל 62 כאמור, כבטיעוני הנתבעים¹⁴.

עזרת הזולת

91) התובע עותר בראש נזק זה לפסיקת פיצוי בסך 100,000 ₪, מחציתו בגין תקופת העבר והיתרה עבור העתיד. הנתבעים מצדם, אינם סבורים כי יש מקום לכל פיצוי בראש נזק זה משלא הונחו הוכחות בצדו.

92) ביחס לתקופת העבר: נטען מפי התובע כי בזמן אשפוזו הוא נזקק לסיוע שוטף של בני משפחתו. אחיו נביל העיד בתצהירו (סעיף 11) כי הוא ואחיו בילאל, כדבריו: "היינו עושים תורנות לידו בבית החולים ולנו לידו בכול תקופת אשפוזו". אשתו של התובע העידה בתצהירה כי במהלך השנה הראשונה לאחר התאונה היא הייתה עוזרת לבעלה באופן קבוע "להתרחק, להתלבש, לשכב ולהתיישב משכיבה, ואף היה זקוק להשגחה צמודה ולא היינו יכולים לעזוב אותו לבד בבית" (סעיף 11). התובע העיד כי לא המשיך בטיפולים לאחר שחרורו מאשפוז, זאת בשל חיסרון כס, ובכל מקרה הוא מתהלך היום בסיוע מקל הליכה.

¹⁴ (סעיפים 71-74 בכתב סיכומי הנתבעים)

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

93 בדו"ח ריפוי ועיסוק של בית החולים, מיום 27.3.2007, נרשם "ADL - זקוק כעת לעזרה רבה". במכתב אחר של בית החולים, מיום 26.3.2007, נרשם כי התובע זקוק להשגחה ועזרה צמודה בביצוע כל פעולות היומיום כגון, רחצה, לבוש, ניידות וכו'.

94 העובדה לפיה העזרה ניתנה על-ידי בני המשפחה, אינה גורעת מהיותה בת-פיצוי. על כן, בהינתן טיב הפגיעה בתובע, משך תקופת האשפוז וגם משך תקופת ההחלמה שלאחריה, שיעור הנכויות שנקבעו (הזמניות והצמיתה), נפסק בזאת לתובע פיצוי בגין תקופת העבר בסך 15,000 ₪.

95 ביחס לתקופת העתיד: הפגיעה בתובע היא פגיעה אורתופדית באיבר מרכזי (הגב). הגם שיעור הנכות אינו גבוה יחסית, ואולם, לא מן הנמנע כי התובע יזדקק לסיוע הזולת בעתיד עם התקדמותו בגיל. בהינתן זאת, אך מנגד, בהעדר תשתית מפורטת ומוכחת שיכולה להצביע כיום על מידת היזקקותו של התובע לעזרת הזולת בעתיד, נפסק בזאת פיצוי עבור העתיד בסך 5,000 ₪.

96 בגין ראש הנזק האמור, אם כן, נפסק בזאת פיצוי בסך 20,000 ₪.

הוצאות רפואיות וניידות

97 התובע עותר לפיצוי בראש נזק זה ביחס לתקופות העבר והעתיד, בסך מצרפי 70,000 ₪. הנתבעים מצדם, סבורים כי אין מקום לכל פיצוי בראש נזק זה בהעדר הוכחות.

98 ובכן, לעניין ראש נזק זה, במיוחד בחלקו שמתייחס לתקופת העבר, הרי מדובר בנזק מיוחד. בנדון דנן, לא צורפו קבלות או ראיות אחרות כלשהן, עבור רכישת תרופות, טיפולים וכו'. התובע טוען כי לא המשיך בטיפולים נוכח חיסרון כיס. ברם, אין מדובר בתקופה קצרה, אלא תקופה של שנים-עשרה שנה כאמור שבמהלכן לא מן הנמנע שהתובע, אשר טוען כי מצבו הרפואי קשה, נזקק לטיפולים או רכישת מוגברת של תרופות כאלו ואחרות.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

99) החוסר הראייתי האמור, משפיע גם על העתיד. שכן אין תשתית ברורה וסדורה שיכולה להצביע על רצף טיפולי (ולו חלקי) בתקופה שחלפה, על מידת ההיזקקות של התובע לטיפולים כאלה ואחרים בעתיד, על רכישת תרופות בעתיד, זאת בשים לב לתקופה הממושכת שחלפה. בהקשר זה, עמדת הנתבעים לעניין קשיי ההוכחה, יש בה ממש.

100) חרף האמור, בהינתן העובדה כי התובע סובל מפגיעה רפואית שבעטיה נקבעה לו נכות צמיתה וגם נכויות זמניות לתקופה שאינה קצרה, סביר כי נזקק לצריכה מוגברת של משככי כאבים. כמו כן, לא נעלם מעיניי מכתב השחרור מבית החולים, מיום 29.3.2007, לפיו הומלץ לתובע עם שחרורו, בין השאר, על מעקב אורתופדי באופן אמבולטורי וגם המשך טיפול שיקומי במקום מגוריו. לאור זאת, ועל מנת שלא תקופת זכותו של התובע בראש נזק מזה, נפסק בזאת פיצוי גלובאלי בגין העבר והעתיד, בסך 5,000 ₪.

סיכום

101) לאור האמור, התביעה מתקבלת.

102) הנתבעים מחויבים בזאת לפצות את התובע בסכומים הבאים:

• נזק לא ממוני-כאב סובל	—	50,000 ₪
• גריעה מכושר ההשתכרות	—	114,400 ₪
• עזרת הזולת	—	20,000 ₪
• הוצאות רפואיות וניידות	—	5,000 ₪

סך-הכל - 189,400 ₪

103) הנתבעים ישלמו את הסכום האמור לתובע, בצירוף הוצאות משפט (לרבות הוצאות העדים וההוצאות עבור חוות הדעת הרפואיות), וכן שכר טרחת עורך-דין בצירוף מע"מ כדין.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 26843-02-12 פלוני נ' נכבר ואח'

104) הסכומים האמורים ישולמו לתובע תוך 30 יום, שאם לא כן, הם יישאו הפרשי הצמדה וריבית ממועד מתן פסק הדין ועד מועד ביצוע התשלום בפועל.

3

4 המזכירות - להודיע לצדדים בדבר פסק הדין ולהמציא להם אותו באמצעות דואר רשום.

5

6 ע"י ב"כ עו"ד מחמוד רבאח ועו"ד ניבין אבו מוגלי

7

ע"י ב"כ עו"ד שירן וקנין

8

9

10

11 ניתן היום, כ"ח תשרי תש"פ, 27 אוקטובר 2019, בהעדר הצדדים.

12

מוחמד חאגי יחיא, שופט

13

14

15

16